

Borys Jacek Soiński

Poprawne i zaburzone stosunki interpersonalne w rodzinie - diagnoza i terapia (Koszalin, 19-20.09.1994 r.)

Studia Philosophiae Christianae 31/1, 248-249

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wa – można ją uznać za uwięzienie całego procesu dojrzewania i przygotowywania osób niepełnosprawnych do życia.

Ks. dr Romuald Jaworski w referacie pt. *Nowe pytania w psychologii religii* poruszył problem roli religii w psychicznym funkcjonowaniu współczesnego człowieka.

Każdy z bloków tematycznych sympozjum podsumowywany był interesującą dyskusją.

BORYS JACEK SOIŃSKI

POPRAWNE I ZABURZONE STOSUNKI INTERPERSONALNE W RODZINIE – DIAGNOZA I TERAPIA (KOSZALIN, 19-20 WRZEŚNIA 1994)

W dobie wielu przemian w zakresie życia społeczno-kulturowego psychologia jest w szczególności wezwana, aby rozważyć niektóre palące problemy rodzin polskich. Psychologia może dwojako dopomóc duszpasterstwu prowadzonemu przez Kościół: poprzez dobrą diagnozę sytuacji rodzinnej, a także poprzez podjęcie prób terapii tam, gdzie zwyczajne środki duszpasterskie nie wystarczają. Stąd ta właśnie tematyka stała się tematem spotkania Sekcji Psychologii Komisji Episkopatu Polski do spraw Nauki Katolickiej.

Wprowadzenia w tematykę sympozjum dokonała przewodnicząca Sekcji prof. dr hab. Zenomona Płużek. Uzasadniając wybór tematu oraz zakres zainteresowań sympozjum zaznaczyła, że psychologia interesuje się rodziną z dwu perspektyw: z jednej strony rodziną ludzi zdrowych i to należy do normalnej psychologii rodziny, a z drugiej zajmuje się problemami rodzin trudnych i to jest już przedmiotem zainteresowania psychologii klinicznej. Ponadto zaznaczyła, że zakres zainteresowania się psychologią rodzinną obejmuje trzy pokolenia: rodzice rodziców, rodzice i dzieci, oraz rodziny dzieci. Najwięcej dotąd uwagi poświęcano rodzicom i dzieciom. Malo poświęcano uwagi osobom samotnym, psychologii człowieka starego, a także niewiele o sytuacji „dziecka”, które zakłada własną rodzinę – jest to już człowiek dorosły, który sam kieruje swoim postępowaniem, ale nie przestaje być członkiem rodziny.

W czasie sympozjum sytuacje rodziny ukazywano z kilku perspektyw: prawniczej, duszpasterskiej jak i psychologicznej.

Problemy prawne w rodzinie były tematem referatu wygłoszonego przez prof. Jana Świtkę. Główną część referatu zajęło przedstawienie sytuacji prawnej matki i dziecka. Dyskusja toczyła się wokół projektu ustawy „O ochronie macierzyństwa i praw dziecka”. Referent dostrzegł wiele problemów psychicznych, z którymi muszą borykać się kobiety u progu i na początku macierzyństwa. Są to np. problemy matek samotnych, które nie mają środków do życia ciężarnych kobiet pracujących zawodowo, uczęszczających jeszcze do szkoły lub przebywających w areszcie.

Projekt ustawy ma wymowę wychowawczą: wychowywać do szacunku dla macierzyństwa. Proponuje on wniesienie poprawek do istniejącego ustawodawstwa otaczając opieką prawną kobiety ciężarne oraz matki wraz z dziećmi do lat 3. Sama ustawa rodzi pewne problemy i budzi wiele zastrzeżeń: wymaga ona poniesienia przez państwo znacznych kosztów, może okazać się „zbyt” opiekuńcza i prowadzić do nadużyć (m.in. lekowych). Jednak mimo tych wątpliwości dyskutanci zaakceptowali ogólny kierunek tej ustawy.

Ks. dr Franciszek Głód wygłosił następnie referat na temat: *Problemy duszpasterskiej poradni rodzinnej*. Prelegent stwierdził na wstępie, iż współczesna rodzina przeżywa kryzys. Powszechne są w społeczeństwie niechrześcijańskie postawy wobec życia, wobec wartości takich jak macierzyństwo, ojcostwo, wychowanie. W tej sytuacji

zdaniem autora należy prowadzić „nową ewangelizację” obejmującej codzienną katechezę w szkołach, katechizację dorosłych, dni skupienia, rekolekcje i misje.

Kolejną sprawą poruszoną w tym wystąpieniu był problem pomocy udzielanej małżeństwom i rodzinie na szczeblu parafii, dekanatu czy diecezji. Pomoc mogłaby przyjmować różne formy (materialne czy duchowe), a wśród nich ważne jest wieloaspektowe poradnictwo rodzinne. Autor stwierdził, że poradnia rodzinna powinna mieć charakter interdyscyplinarny, bo problemy rodzin są bardzo zróżnicowane. Konieczna jest, oparta na wierze, wzajemna współpraca duszpasterza, psychologa, prawnika. Rekrutacja do tego rodzaju pomocy powinna przebiegać w czasie osobowych kontaktów duszpasterzy z parafiami.

Drugą część sympozjum stanowiła wymiana doświadczeń. Ks. dr Władysław Szewczyk przedstawił na przykładzie Poradni Specjalistycznej i Telefonu Zaufania „ARKA” w Tarnowie problematykę doboru i przygotowania personelu do katolickich poradni rodzinnych. Podając zasady doboru kadr prelegent zaznaczył, że propozycje należy składać osobom znanym osobiście, kompetentnym pod względem zawodowym, posiadającym walory moralne oraz chęć do działania społecznego w Kościele. Przygotowanie kadr natomiast jest ciągłym procesem pogłębiania wiedzy teoretycznej i zdobywania nowych umiejętności praktycznych. Sposoby realizacji szkolenia mogą być różne np. szkolenie na zasadzie warsztatów, comiesięczne spotkania na temat trudniejszych przypadków, literatura, zapraszanie osób z zewnątrz. Prelegent zakończył wystąpienie podając trzy kryteria, które należy spełniać udzielając komuś pomocy: „kryterium faktu (socjologiczne): jak jest; kryterium ideału (nauka Kościoła): jak być powinno oraz kryterium praktyczno-pastoralne: co mogę najlepiej w danej sytuacji zrobić.

Kolejny prelegent Ks. dr Henryk Krzyczek omówił doświadczenia związane z działalnością stowarzyszenia „Powiernik Rodzin” w Katowicach. Stowarzyszenie to wydaje własny miesięcznik, prowadzi poradnictwo oraz szkolenia doradców i nauczycieli, organizuje szkolenia dla rodziców, a także prowadzi trzyletnie studium rodzin, na którym przygotowuje się m.in. prelekcje i audycje do telewizji i radia. Przygotowanie do małżeństwa prowadzi się metodą małych grup. 100 godzinne szkolenie nauczycieli prowadzili absolwenci studium rodzin oraz psychologowie i w roku 1993/94 objęło ono około 500 osób. Doradcy jedną trzecią etatu spędzają w szkole, a dwie trzecie w ośrodku metodycznym gdzie spotykają się z rodzicami. Prelegent zakończył swoje wystąpienie refleksją, że obecnie coraz więcej osób przychodzi do psychologów w sprawach duchowych, a niestety bardzo często otrzymują pomoc czysto laicką, a nawet buddyjską. Stąd potrzeba takich doradców, którzy oprócz pomocy psychologicznej będą wrażliwi również na potrzeby duchowe człowieka wierzącego, a w razie konieczności skierują go do kapłana.

Uwieńczeniem sympozjum była dyskusja panelowa prowadzona przez prof. Jana Świtkę na temat: *Sposoby radzenia sobie w głębokich urazach psychicznych powstałych w rodzinie*. Problem maltretowania dzieci i znęcania się nad członkami rodziny, zaniedbania moralne dzieci, odbieranie praw rodzicielskich, itp.” W czasie dyskusji postawiono wiele pytań, na które niestety nie ma jeszcze ostatecznej odpowiedzi, m.in.: Co jest przyczyną wyliczonych zjawisk? Czy zjawiska te narastają? Co robić z tymi, którzy przekraczają prawo? Jak dotrzeć do najgłębszych motywów i jak je zmienić? Jaka ma być kara za te wykroczenia? Czy psycholog może powiedzieć, że kara spełniła swoje zadanie?